

9
cijena 120 kuna

Boris Greiner

OSVOJENA PODRUČJA VOLUMEN 7

Petikat

Boris Greiner _ OSVOJENA PODRUČJA _ volumen 7

Petikat _ 2019.

	sadržaj
Igor Eškinja _ PROCES BEZ SUBJEKTA	7
Đorđe Jandrić _ HRPA ANASTAZIJA	13
Ben Cain _ BASIC MATTER-BOUND BODIES AND HARD-WORKING-OBJECTS SPEAKING IN SOME HUMAN VOICE	20
Mario Aničić _ TISKAJ BEZ CRNE, EKSTREMNO UPOJNO!	28
Dan Oki _ ODSUTNOST TELEPRISUTNOSTI	36
Klasja Habjan _ CRTICE	44
Ivan Tudek _ MOĆ ZAPAŽANJA	52
Marko Golub _ FRAGMENTI DIZAJNERSKE POVIJESTI	60
Nora Turato _ GOOD OR BAD IN VARIOUS BEDS	68
Danijel Žeželj _ DIVLJACI	75
Hrvoje Mitrov _ MIND FIELDS	84
Vlasta Žanić & Goran Škofić _ S DRUGE STRANE	91
Vanja Babić _ GOLI BREG	99
Sandro Đukić _ MRTVA PRIRODA	108
Tin Dožić _ OTVORENI STUDIO	115
Boris Cvjetanović _ OSVIJETLJENI	123
Studio Sonda _ DIZAJN SA ŠTERNE	131
Niko Mihaljević _ MUZEJ KRISTALNE LUBANJE	139
Darije Petković _ DAMNATIO MEMORIAE	145
Sven Klobučar _ RAZGOVOR S DUHOM	154
Miro Župa _ NEMOJ SAD DA NEĆEMO KOD TEBE...	162
ViGo _ Fotomonografija	170
Mirjana Vodopija _ LUTAJUĆI KRAJOLIK	178

- 188 Neven Bilić _ AD INFINITUM**
196 Andreja Kulunčić _ IMPROVIZIRANI DOGAĐAJI
204 Sandra Sterle _ HODATI S NJIMA
212 Vladimir Novak _ INSTALATRIJ
220 Dino Zrnek _ ZRENEZ ZERNEZ ZERNETZ
227 Branko Balić _ POZORNI PROMATRAČ
235 Denis Butorac _ POSLANICA
243 Vice Tomasović a.k.a Vice Guru _ BASMA
252 Toni Meštrović _ 12,1 PO RICHTERU

Toni Meštrović_ 12,1 PO RICHTERU
Kuća Richter, MSU, Zagreb, 22. 11. 2019. – 1. 2. 2020.

Po magnitudnoj ljestvici što ju je 1935. godine defini-
rao američki seizmolog Charles F. Richter, a označava
seizmičku energiju proizišlu iz potresa, snaga od 12,1
još nikada nije zabilježena, a označavala bi epski potres.

Pa, iako je 12,1 zapravo tehnološka karakteristika ko-
rištenog *surround* kanala, uzimajući u obzir da se nala-
zimo u kući prezimenjaka američkog seizmologa,
karakterističnu intonaciju naziva izložbe shvatit ćemo
kao posvetu ili kompliment na račun njena domaćina,
Vjenceslava Richtera, njegova djelovanja i ostavštine,
a ponajprije njegove slobode eksperimentiranja u raz-
ličitim medijima. Uzroke svojevrsna potresa ‘epskih’
razmjera na suvremenoj sceni, čije se amplitude, sudeći
po odgovorima suvremenih umjetnika predstavljenih u
projektu “Sintart” i dalje šire, mogli bismo potražiti u
njegovu naglašavanju kako ‘sinteza nije samo praktično
pitanje, već prije svega ideoško. U sintezi nema ni
arhitekture ni plastike ni slikarstva u klasičnom smislu,
postoji motrilac kao subjekt i jedinstveni likovni svijet,
prostor u kojem se sve nalazi, kreće, miruje, živi’.

Stoga “Sintart” nećemo prevesti kao sintetičku ili um-
jetnu umjetnost, nego kao seriju autorskih odgovora
dobivenih postupkom sinteze, odnosno korištenjem
raznih medija u izgradnji jedinstvene interpretacije
ideje prostora.

Meštrović postavlja prostorno-zvučnu instalaciju u
raznim dijelovima kuće. No dok je zvučna slika u čitavu

prostoru jednaka, u zasebnim je sobama pet Richterovih skulptura. To su: *Centra 3*, *Reljefometar 5*, *Rastavljena sfera 2*, *Sinusoide* i *Tradomenzionalna grafika*, ‘nastale su u razdoblju od 1963. do 1971. i predstavljaju ključne radove u istraživanjima prostorno plastičkih mogućnosti’. Meštrović sada istrazi dodaje i zvučnu dimenziju. Skulpture ozvučuje posebnim kontaktnim mikrofonom, inače građevinskim instrumentom koji služi za mjerjenje kakvoće odnosno strukture i gustoće materijala. Uzimajući u obzir oblik ali još više i sirovinu od koje je napravljena, aluminij, drvo ili staklo, glazbenim udaraljkama, metalnom, drvenom ili pak obloženom filcom, proizvodi vibracije u pojedinoj skulpturi. Snimke obrađuje u računalnom programu i definira pet kompozicija u trajanju od tri do dvanaest minuta.

Pojedinu kompoziciju i skulpturu iz koje su izvučeni zvučni elementi, pa onda programom uređeni i postali njenom glazbenom interpretacijom, povezuje svjetlo, koje dobiva ulogu vodiča kroz izložbu. U zamračenom je prostoru, naime, upaljeno samo ono što osvjetljava skulpturu kojoj je skladba posvećena, pa kad ona završi i svjetlo se gasi, a s početkom slijedeće upali u nekoj drugoj sobi. Međutim, na izvedbenoj se razini ono pojavljuje kao zaseban alat, osim zvučno, predmet je interpretiran i svjetлом.

Brižljivo postavljena scenariistička rasvjeta, osim što publici sugerira na kojoj se pozornici odvija izvedba, na zidu proizvodi i vrlo djelatnu sjenu, stoga svaka skulptura zajedno sa svojom zidnom projekcijom postaje prostornom instalacijom. Štoviše, prizor ponekad

djeluje poput trodimenzionalne fotografije čiji je fokus izoštren na predmet, na aluminijске cjevčice od kojih je sastavljena *Centra 3*, dočim je projekcija ostala ne-izoštrenom, kugla od cjevčica pretvara se u krug na zidu koji kao da otvara prozor u ono iza, u maglovite okrugle kratere koji čine površinu nekog čudnog Mjeseca.

Sasvim narativan ugodaj proizvodi i sjena *Trodimenzionalne grafike*, posve pravilna struktura kocke u galvaniziranom drvu, osvijetljena malo odozdo, preuzima formu kostura nekog nebodera u postapokalptičnom dobu.

Pa iako je ključni sadržaj Meštrovićeve intervencije temeljno zvučne naravi, a izlošci na postamentima tek materijalizirani nazivi pojedinih skladbi, načelo njihove prezentacije, a zatim i instalativni postav koji ih promovira u izvođače, sugerira koncept kojem su jednako odgovorni ili ga složno utjelovljuju i skulptura i zvuk i

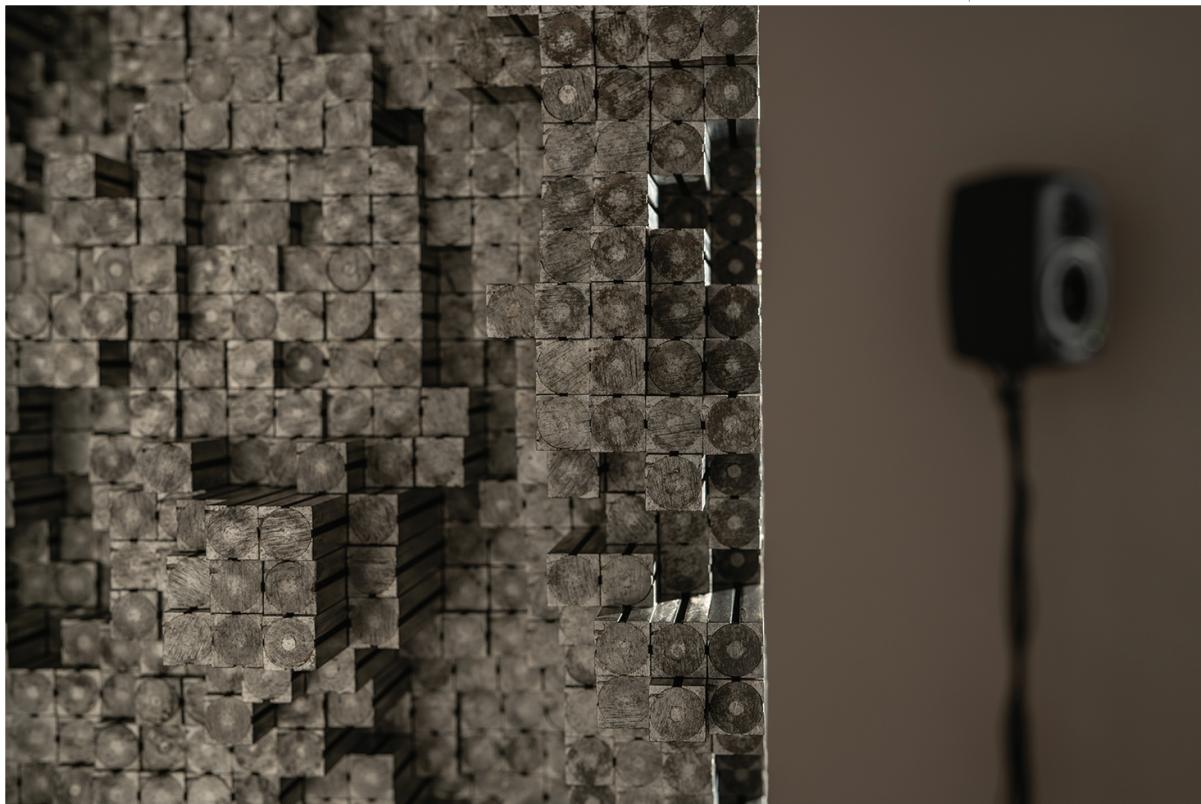
foto: Damir Žizić

svjetlo, a koji situacijski mimikrira format komorna koncerta.

Pa osim što je u Richterovo istraživanje prostorno plastičnih mogućnosti uveo zvuk i svjetlo, kuću mu je pretvorio u koncertnu dovoranu.

Koncert od pet stavaka Meštrović komponira poštujući načelo izrade skulptura, koje su napravljene od elemenata serijske proizvodnje (cijevi, profili, šipke ili letvice). Pa kao što je Richter uzeo, primjerice, cijev ili profil kao uzorak, tako Meštrović sada snima zvučnu rezonanciju minimalne geste udarca i rabi je kao uzorak. Modularnu građu pojedinih skulptura prevodi također modularno, obradom zvučne matrice u softverskom instrumentu dobiva strukturu, slojevitost, pa i autentičnost pojedine kompozicije. Ta je autentičnost absolutno dokazana izvorom osnovnog elementa, no, kao što se izvorno radilo o istrazi prostorno plastičnih mogućnosti, čiji finale izrasta iz tih mogućnosti i predstavlja dokaz opravdanosti dotične istrage, što ga tek potom vrednujemo i na estetskoj razini, tako je i konstrukt Meštrovićeve kompozicije ponajprije odgovoran procesu, a tek ga potom možemo doživjeti kao ilustraciju motiva, jednako apstraktnu ili eksperimentalnu, kao što je to i predložak.

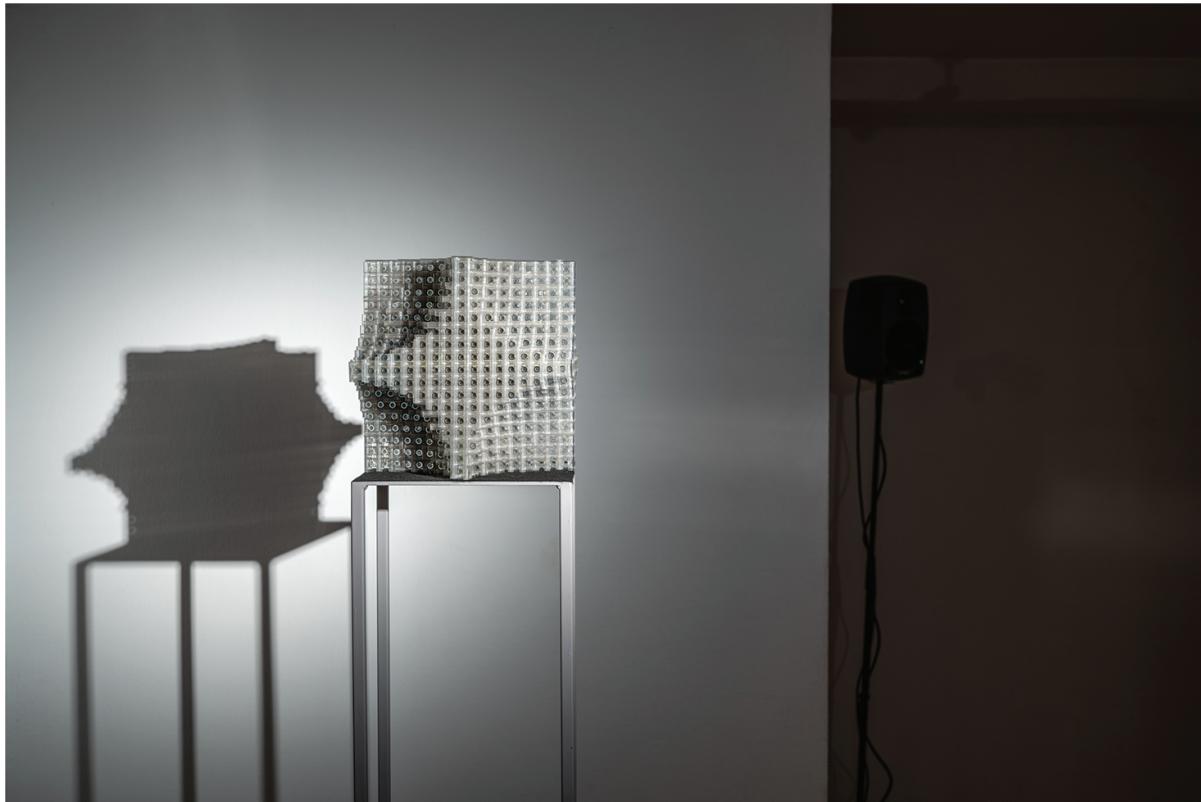
Međutim ako nagovoreni vodičem kroz izložbu poslušamo pojedini stavak gledajući skulpturu, odnosno, njezinu inscenaciju, prepoznat ćemo načelo prijevoda, povezati razvučene tonove, složene u nekoliko zasebnih slojeva, koji kao da putuju svaki svojom putanjom s prostornom izvedbom *Reljefometra*. Kao što ćemo i spomenuto Centru 3 lako pridružiti ritam koji

djelomično podsjeća na učestale, ali udaljene udrace pisaćeg stroja, a potom prelazi u nešto rjeđi, ali glasniji i mukliji gong globaliteta. Pa dok je skladba za *Centar 3* uglavnom izvedena iz ritma udaraca raznih udaraljki, u *Reljefometru* se početni ritam ubrzo rasplinjuje brojnim usporenim i razvučenim odjecima, tek s vremenom na vrijeme prekinutih pojavi nekakva tiktakanja. U pozadinsku se jeku ubacuje i prpošno kapanje pokvarene slavine ili su to vrapci što žvrgolje na površini dok unutra ječe zupčanici ogromna mehanizma.

Slušajući *Sinusoide*, prepoznajemo žanr suvremene glazbe koja nije napustila osnovne instrumente, pa čak ni aranžmansku matricu udaraljkaškog uvoda što priprema teren solaži električne gitare.

Zvuk *Trodimenzionalne grafike* pak kao da odgovara svjetlosnoj interpretaciji skulpture, zlokobni bubenjevi što podsjećaju na rafale isprekidani su pojavi nekih amorfnih glasova, njihovu komunikaciju rafali ne uspi-

jevaju nadvladati, dok sasvim ne išeznu, pobijeđeni, a na zidu ostaje tek kostur nekadašnje strukture.

Meštovićovo izlaganje zvuka na mjestima vizualnih umjetnosti i inače ima svjetlosnu scenografiju i predstavlja interpretaciju nečega materijalnog. Na bivšoj adresi Galerije Karas, to je bio odnos prema izložbenom prostoru. Tema je bila njegova spiralna struktura, programom za sinkronizaciju u svijesti je slušatelja oblikovana putanja kojom se zvuk kreće, vizualno joj pridajući formu spirale, slijedom čega je slušatelj imao dojam da se nalazi u srcu školjke po čijim stijenkama prema njemu putuje zvuk.

Zatim je predstavio zvučnu sliku konkretnog predmeta, putničkog broda "Tijat". Njegov se portret, ambisoničnu 3D zvučnu kompoziciju, trebalo odslušati iz svjetлом određene pozicije, oko koje je sferično bilo raspoređeno osamnaest zvučnika. Dirigirajući tim orke-

strom, Meštrović kao da nas je vodio u šetnju klasičnim putničkim brodom, izgrađenim 1955., čiji motor ima jedan propeler i veliki dimnjak na sredini iznad strojarnice zbog čega sve odzvanja zvukom stroja što se širi kroza sve otvore.

U ovom je slučaju tematski interpretiran i prostor i predmet. 13-kanalna zvučna instalacija, zahvaljujući pažljivu rasporedu brojnih zvučnika, svuda se jednak dobro čuje. Uspješnim rješenjem fizikalnog pitanja osvojeni su konceptualni bodovi, zvučna je dimenzija, poput nevidljiva sloja prekrila, odnosno objedinila, odvojene dijelove prostora. Proizlazi iz konkretna predmeta, izolira njegovu specifičnost, no govori modularnim jezikom koji razumije čitav stan, pa osim publike koja obilazi prostorije, i nepomični izlošci mogu slušati njegovu priču.

Boris Greiner: OSVOJENA PODRUČJA - volumen 6

izdavač _ PETIKAT, B. Hanžekovića 57, Zagreb
za izdavača _ BORIS CVJETANOVIĆ
dizajn _ BORIS GREINER
tisak _ VEMAKO tisak
naklada _ 420 primjeraka

© Boris Greiner, 2019.

ISBN 978-953-6946-38-9

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001048578 .

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Ministarstva
kulture Republike Hrvatske.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

